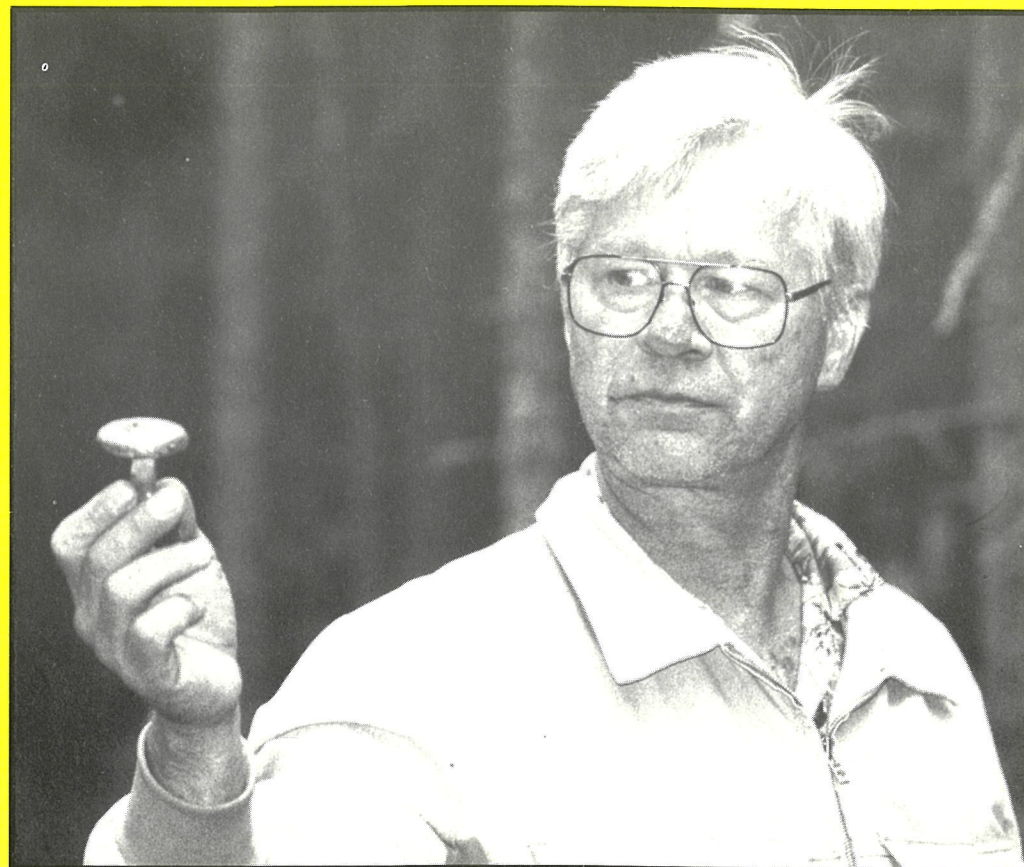

TUNTOSARVI

Selkolehti

•

Syyskuu 9/1990

*Sieniä voi Suomessa kerätä lumen tuloon saakka.
— Jussi Turusen kädessä on syyskuun sienisatoa.
Tunnetko mikä sieni tämä on?*

*Kalevi Kuikanmäki ja Anja Renlund edustivat Jyväskylän
kerhoa.
Lisää ongintakilpailuista sivulla 14.*

TUNTOSARVI

Syyskuu N:o 9/1990
16. vuosikerta

Julkaisija

Suomen Kuurosokeat ry
Ilmestyy 11 kertaa vuodessa
iso- ja pistekirjoituksella,
sekä ääni- ja videokasettina.

Päätoimittaja

Leena Turunen

Toimittaja

Raili Karisaari

Toimitus, tilaukset ja osoitteenmuutokset

Mäkelänkatu 52 A
00510 Helsinki
Puhelin: 90-39604 674
Tekstipuhelin: 90-39604 677

Tilaushinta

Kuurosokeille lehti on maksuton.
Muut: 150 mk 12 kk

Sisällys

Sinä itse voit tehdä jotakin...	3
Kuurosokeat kurssilla.....	4
Lääkäri, jota ei tarvitse pelätä.....	5
Ritva Hallikainen: Harmaakaihi.....	6
Kauko Kokkonen: Elämää rp:n kanssa.....	7
Minihameita naisille, rentoa tyyliä miehille.....	8
Vieno Hyttinen: Elämäni tarina.....	10
Heipparallaa, tässä Anita....	12
Ystävä auttaa pysymään terveenä.....	13
Ongintakilpailut Kallaveden rannalla.....	14
Runo: Syysaamu.....	15

Seuraava lehti ilmestyy 18.10.1990

PÄÄKIRJOITUS

Sinä itse voit tehdä jotain

Vammaisten asioiden hoitaminen on tulevaisuudessa jokaisen kunnan oma asia. Kunnat saavat valtiolta avustusta, jonka ne voivat käyttää oman harkintansa mukaan. Valtio ei ohjaa kuntien rahankäyttöä.

On mahdollista, että tulevaisuudessa on 466 kuntaa ja 466 erilaista sosiaali-, terveys- ja vammaispolitiikkaa. Millaista politiikkaa kunnissa tehdään, riippuu myös jokaisesta vammaisjärjestöstä. Se riippuu jokaisesta vammaisesta itsestään.

Uudessa systeemissä korostuu paikallisen edunvalvonnan vaatimus. Se tarkoittaa Suomeksi: vammaisten puolia on pidettävä. Vammaisten asioita on hoidettava entistä enemmän, jokaisessa kunnassa, paikallisesti.

Mitä me voimme tehdä? Mitä Sinä voit tehdä?

Kotona istumalla et voi tehdä mitään. Sanot, että asiat ovat vaikeita. Et ymmärrä niitä. Hoitakoon asioita se, joka niistä jotain ymmärtää.

Mutta toisaalta: kuka voi hoitaa vammaisten asiaa paremmin kuin vammaiset itse? Nyt on vammaisten aika vaikuttaa.

Miten sitten voimme vaikuttaa asioihin?

Vammaisneuvosto on yksi hyvä kanava. Yhdessä kolmasosassa kunnista toimii jo vammaisneuvosto. Kuurosokeita ei ole monesakaan neuvostossa. Olkoon tavoitteenamme, että mahdollisimman monissa vammaisneuvostoissa olisi myös kuurosokea jäsen.

Monet vammaisneuvostot toimivat hyvin ahkerasti. Ne ovat vaikuttaneet kuntien päätöksiin ja monissa asioissa on tapahtunut parannuksia. Onko vammaisten asuminen järjestetty hyvin Sinun kotikunnassasi? Onko vammaisten liikkuminen tehty helpoksi? Onko muita palveluita kehitetty niin, että tunnet olevasi tasa-arvoinen?

Uskon joukon voimaan ja järjestöjen yhteistyöhön. Vammaisneuvostot ovat yksi yhteistyön muoto. Järjestöjen yhteiset tempaukset, tapahtumat omalla paikkakunnalla näkyvät ja kuuluvat. Rohkeasti vain näkymään.

Kalle Könkkölä pyörätuoleineen näkyi ja kuului koko Suomessa, kun hän uskalsi tehdä pyörätuolimatkan Helsingistä Turkuun. Samanlaista rohkeutta toivon kaikille muillekin.

Leena Turunen

Kuurosokeat kurssilla Helsingissä

Kuurosokeiden sopeutumisvalmenneuskurssi järjestettiin Näkövammaisten Keskusliitossa Helsingissä. Kurssi kesti kolme viikkoa. Mukana olivat Seija Kallio Kouvola, Kari Rantatalo Tampereelta, Vilho Sulonen Ulvilasta, Pekka Rissanen Kajaanista ja Jussi Turunen Lapinlahdelta.

Kurssin aikana tutkittiin kuulo ja käytiin silmälääkärin vastaanotolla. Kurssilaiset tutustuivat myös näkö- ja kuulovammaisten uusimpiin apuvälineisiin. Terhi Pikkujämsä kävi kertomassa sosiaaliturva-asioista.

Kolme viikkoa kului nopeasti. Kurssilaisille oli järjestetty paljon ohjelmaa ja he itse keksivät lisää. He opiskelivat pistekirjoitusta ja viittomakieltä, sekä harjoittelivat liikkumista ja kepin käyttöä.

Kahvilla keskustoimistossa

Kurssilaiset kävivät tutustumassa keskustoimistoon. Työntekijät olivat tuttuja, mutta paikka oli kaikille uusi.

Vieraille tarjottiin kahvit. Siinä kahvipöydän ympärillä syntyi ajatus: tehdään yhteinen runo.

— Aloita sinä Vilho!
Vilho rykäisi kurkkuaan.
— Jaa, tuota noin ikkästen.
— Juomme kahvia lämmintä toimistossa kuurosokeiden.

Olipa mukava tavata vuoden tauon jälkeen.

Kari:
En oikein muistanut Sinua enää. Kuumaa, että tuntui korvassa.

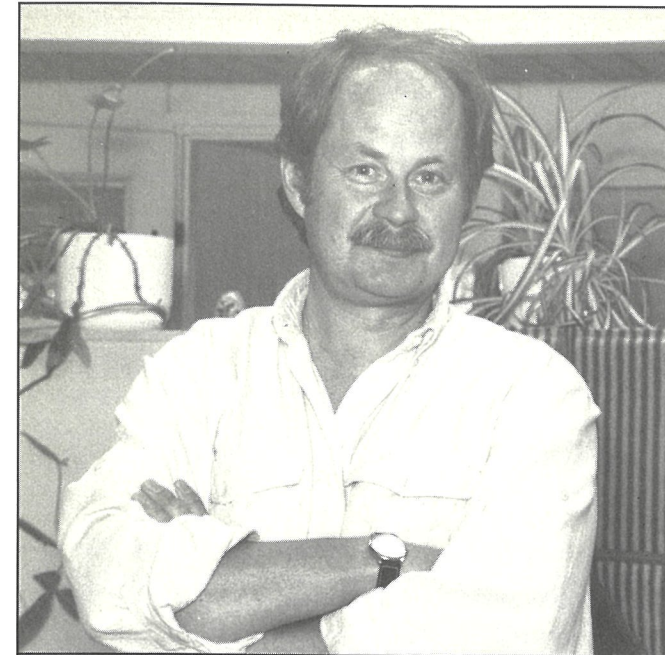
Jussi:
Oli mukava tulla tänne mukava tavata tuttuja, katsella paikkoja täällä. Oli hyvää kahvia myös.

Mitä kurssin jälkeen?

Päättjäiskahvin ääressä kurssin vetäjä Heli Mikkola kyseli, mitä oppilaat olivat kurssilta saaneet. Seija oli oppinut nuottimerkintöjä pistekirjoituksella. Näytteeksi hän soitti pianosoolon. Ruuanlaitto on Vilhon mieliharrastus. Kurssilla hän sai ohjausta ruokien valmistamisessa. Illanviettoon Vilho leipoi herkullisen täyttekakun.

Jussi lähti kurssilta suoraan Kuopioon ongintakilpailuun. Pistekirjoitusta haluaisin oppia, mutta aika oli liian lyhyt, hän totei.

Pekalla oli jo ikävä takaisin Kajaanin. — Viikonloppuna lähdän kastelemaan ja marjastamaan mökilleni Riistajärvelle, hän sanoi. Kari oli tyytyväinen vain toteamaan, että kurssi oli ollut hyvä. ■ -RK

Lääkäri, jota ei tarvitse pelätä

Martti Sorri on Suomen Kuurosokeat ry:n asiantuntijalääkäri, korvalääkäri, audiologi.

Farkuissa ja kesäpaidassa hän ei näytä ollenkaan lääkäriltä. Hänellä on kihara tukka ja iloiset kasvot.

Sellaisen lääkärin vastaanotolle on mukava mennä.

Moni pelkää lääkärille menoa. — Kamalia nuo lääkärit, ne kertovat minulle että olen sairas, nauraa Martti Sorri. Lääkäri on meille lapsesta asti auktoriteetti, ihminen joka määrää.

Martti Sorri ei ole määrääjän näköinen. — Farkuissa liikun mielelläni myös työssä. Mutta on minulla myös kravatteja, jos niitä tarvitaan.

Urheilullisen näköinen Martti sanoo, että hän harrastaa ”juppiharrastuksia”. Laskettelu, surffailu eli lainelautailu ja moottorikelkkailu ovat mieluisia.

Voiko kuuloani parantaa?

— Tuo kysymys tulee korvalääkärin eteen joka päivä, Martti Sorri sanoo.

— Meneekö kuuloni kokonaan, toinen kysyy.

Lääkärin pitää osata vastata kyllä tai ei. Lääkärin pitää osata myös vastata kysymyksiin, joita ei esitetä. Hänen pitää tuntea potilaansa vammat, mutta myös henkiset tuskat ja pelot.

— Potilaan tukeminen on iso asia, hän myöntää. Ehkä juuri siksi Martti Sorrista tuli audiologi, koska hän työskentelee mielellään lähellä ihmistä ja kommunikoi potilaidensa kanssa. Audiologia on Sorrin mielestä paljon juuri kommunikointia.

Asiantuntijalääkäri mielellään.

— Hoidan mielelläni kuurosokeiden asioita. Kiinnostuin kuurosokeudesta kun olin erikoiskursseilla Tanskassa. Jotenkin se asia jäi vaivaamaan minua.

— Olisin vieläkin enemmän yhteydessä kuurosokeisiin, jos minua vain pyydetäisiin mukaan eri tilaisuuksiin. Eikä se johdu siitä, että minulla olisi työn puute, Martti Sorri hymyilee. LT. ■

Ritva Hallikainen: Harmaakaihi

Kaihi kehittyy hitaasti, huomamatta. Sitä ei tajua heti, miltä se tuntuu.

Solujen jakaantuminen jatkuu. Valot muuttavat muotoaan. Ne suurenevät valorenkaiksi peittäen autot ja monet muut asiat.

Puolentoista vuoden kuluttua totean, että on sumuisempaa, yksityiskohdat ympäristössä hämärtyvät. Teen arviointivirheitä, olen kömpelömpi kuin ennen. Koen myös psyykkisesti epävarmuutta. Liikkuminen hämärässä tulee hankalaksi. Tämä on luonnollista. Näin tapahtuu muillekin.

Toiminnot muuttuvat. Päivittäiset tekemiset eivät suju helposti. Kuka tulee? Kenen kasvot nuo ovat? Onko lattialla roskia?

Joudun miettimään askeleitani. Mihin laitan sukat, avaimet, paristot? Entä miten löydän kaupasta tuotteen, jonka haluan? Hajuaisti ja tuntoaisti herkistyvät. Mitä vaikeampaa on, sitä paremmin tietää oman tilanteensa.

Entä sitten? — Ensin halusin torjua koko asian. Sitten tuli kiukku, lopuksi itku, tämän kaiken sulattelu. Tähän prosessiin kuuluvat nuo kaikki asiat.

Tiedän, että joskus on edessä leikkaus. Mitkä ovat tulokset? Sen kerron teille sitten kun asia on selvillä.

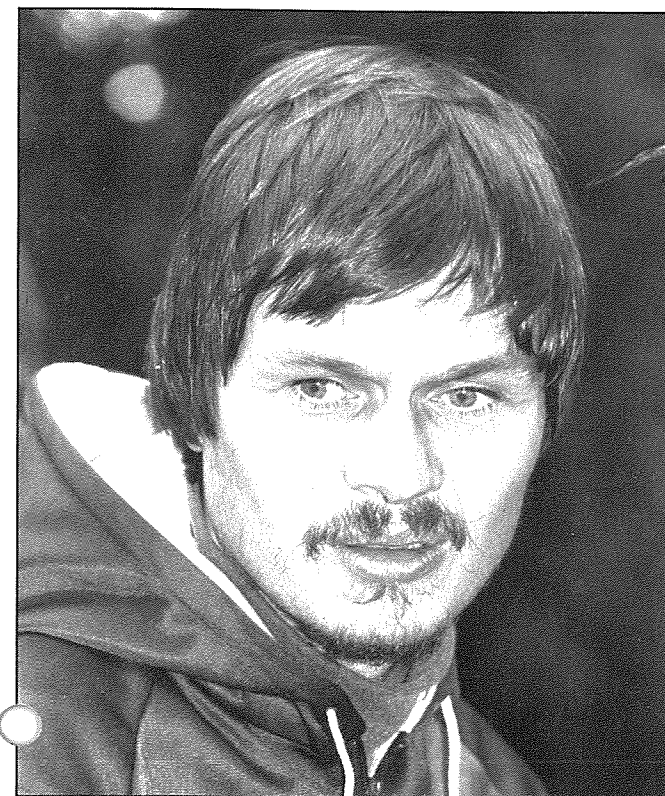
• • •

Onko harmaakaihin hoitoon tulossa uusia hoitotapoja, silmälääkäri Sirkka-Liisa Rudanko?

— Leikkaushoito ja keinomykiön asennus ovat edelleen tavallisimmat hoitomuodot. Monissa maisissa on kokeiltu myös lääkehoitoa harmaakaihiin. Lääkkeen tarkoitus on estää kaihin kehittyminen ja hidastaa jo alkanutta kaihia. Kokeiluja ovat tehneet mm. Saksa, Espanja ja Neuvostoliitto.

— Milloin Suomessa aloitetaan lääkehoito?

— Suomi on hyvin kriittinen uusien hoitomuotojen kohtaan. Meillä halutaan ensin olla varmoja siitä, että lääkkeet tehoavat. Haluamme myös olla varmoja, ettei uusista lääkkeistä ole haittoja ihmiselle. ■ -LT

Kauko Kokkonen Elämää retinitis pigmentosan kanssa

Lapsena en nähnyt hyvin pimeässä. Ihmettelin, miksi muilla ei ollut näköongelmia. Koko elämän ajan me retiniitikit saamme kohdata ongelmia ja rajoituksia, jotka aiheutuvat hämäräsokeudesta. Tästä huolimatta monet eivät halua katsoa totuutta suoraan silmiin.

Paras apu liikkumisessa on näkevä opas. Hyviä ovat myös opaskoira ja valkoinen keppi. Ymmärän kyllä, jos et nykyisessä voi tai et halua käyttää niitä, kun vielä näet hyvässä valaistuksessa.

Haluaisin antaa muutaman vihjeen, joista voi olla sinulle hyötyä.

- Pidä huolta siitä, että muut tiellä liikkujat näkevät sinut. Käytä värikkäitä vaatteita ja heijastinta.
- Lipallinen lakki tai lierihattu suojaa häikäisyltä ja kasvojen korkeudella olevilta esteiltä.
- Pidä mukanasi taskulamppua.
- Voit huomaamattomasti pidentää kokoon käärittyä sateenvarjoa, sanomalehteä tai ostoskassia niin, että se suojaa törmäyksiltä.
- Älä tee äkkiäisiä liikkeitä. Älä koskaan ryntää tielle. Koeta liikkua niin, että muut arvaavat, mitä aiot tehdä. Voit käyttää valkoista merkkikeppiä. Se kertoo muille, että sinulla on näköongelmia.

• Harjoittele liikkumista. Koeta liikkua niin, että pidät painosi tasapainaisella jalalla siihen asti, kun etumainen jalkasi on maassa. Tämä on tärkeää, kun on portaita tai esteitä. Mieti, missä asennossa voit pitää käsiäsi törmäysten välttämiseksi. Muista aina suojata kasvot käsilläsi, jos kumarrut tai kaadut.

• Hyvä muisti auttaa liikkumisessa. Sitäkin voi harjoitella. Jos olet menossa jonnekin ensimmäistä kertaa, koeta opetella reitti etukäteen.

Lopuksi muista, että sinulla ei ole mitään hävettävää. Sinulla on kaikki oikeudet nauttia elämästäsi. Älä koskaan pelkää pyytää apua. Et ole yksin ongelmiesi kanssa. ■

Minihameita naisille, rentoa tyyliä miehille

Vateva-messut järjestetään Helsingissä joka syksy. Vaatteiden valmistajat näyttävät siellä, mikä on muotia lähi-tulevaisuudessa.

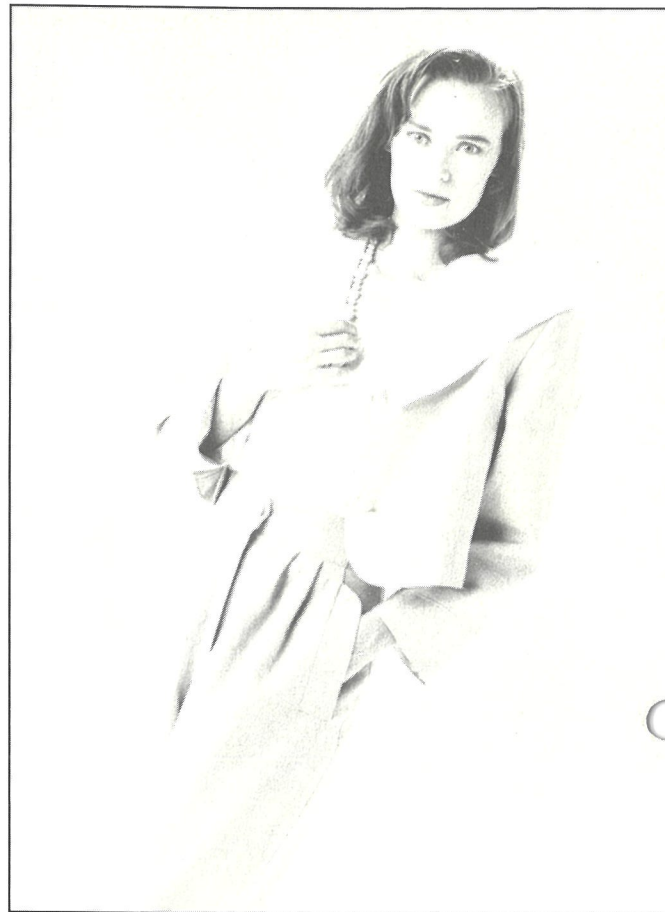
Näyttää siltä, että me tytöt puemme päälle minihameen tai polveen ulottuvat, leveälahkeiset shortsit. Miehemme pukeutuvat väljään, rentoon pukuun.

Kaupunkipukeutuminen

Bleiserit kuuluu kaupunkivaate-tukseen. Pusakka voi korvata bleiserin. Bleiserit ovat kapeita, joko pitkiä tai vyötärömittaisia. Hihaton bleiseri tai pitkä liivi ovat taas muodikkaita.

Hameet ovat lyhyitä ja kapeita. Pitkä, kapealinjainen bleiseri ja alle minihame samaa kangasta. Tai sitten hame voi olla leveä ja pitkähelmainen.

Housujen leveydet vaihtelevat. Tärkeintä on, että jokaisella naisella on katushortsit, polvimittaiset tai lyhyemmät housut. Puseron helma on kauniisti muotoiltu ja usein se on housujen päällä.

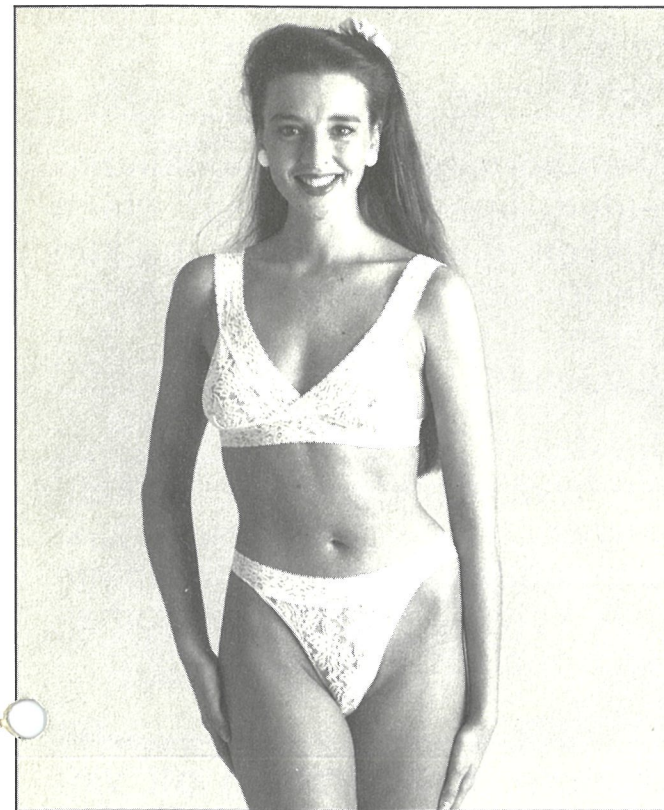
Lyhyt jakku, puserossa suuri kaulus. Housujen leikkaus huolella tehty.

Värit

Atlantis tarkoittaa ilmavan sinisiä värejä, turkoosia ja tummaa meren sinistä. Nämä sinisen sävyt näkyvät selvästi ensi kevään muo-dissa.

Neutraalit värit eli luonnon värit ovat vaaleita hiekan sävyjä, lämmintä vaalean ruskeaa, harmaata sekä valkoisen eri asteita, kerman vaaleasta vitivalkoiseen.

Ensi kesän muodissa ovat vahvas-ti näkyvissä pastellit sävyt: veden-vihreä, sireeni, vaalea ruusunpu-nainen ja keltaiset värit.

Alusvaatteissa on paljon pitsiä.

Kankaat

Kirkkaat, suuret kuviot eivät ole muodissa. Tilalle ovat tulleet yksiväriset ja sileät kankaat. Teollisuus osaa tehdä kankaat kevyiksi ja ilmaviksi. Näin vaatteidenkin ulkonäkö on kevyt, silkkimäinen.

Pellavainen pinta on kuitenkin edelleen suosiossa. Pellava on nyt helpompi puhdistaa kuin aikai-semmin.

Naisellinen nainen voi käyttää myös läpikuultavia puseroita tai pukuja. Läpikuultava ei näy läpi. Ihon pinnan voi pikemmin aavis-taa kuin nähdä. Myös metallihoh-teiset kulta- ja hopeakankaat ovat suosiossa.

Leveät kauluskäänteet ja ylhäältä väljentynyt takki ovat uusia asioita miehen pukeutumisessa.

Miehet

Mukavaa, rentoa, koko vaatetus on yksi kokonaisuus. Puvuissa ja bleisereissä on pyöreät olkapäät. Olkapäät voivat rennosti myös roikkua. Housut ovat väljät, normaalilevyiset. Pukujen napitus on kaksirivinen.

Hyvät herrat. Mitä pidätte oranssista bleiseristä ja saman sävyisistä, kapearaitaisista housuista. Kuka rohkenee kokeilla? ■

Leena Turunen

Vieno Hyttinen

Elämäni tarina

Olen syntynyt itsenäisyyspäivänä. Silloin Suomessa oli talvisota. Olin syntyessäni aivan terve lapsi. Isäni kaatui sodassa, kun olin kolmen kuukauden ikäinen.

Kuulin, näin ja opin puhumaan. Viisivuotiaana sairastin tuhkarokon. Vähän ennen kouluikää huomattiin, että en kuule yhtä hyvin kuin muut ikäiseni. Kuulohermoni olivat rappeutuneet tuhkarokon takia.

Kansakoulussa opin huulio-luvun

Kävin normaalin kansakoulun terveiden lasten joukossa. Näön heikkeneminen huomattiin, kun olin 10 vuotta vanha. Sain ensimmäiset silmälasit kun olin 12-vuotias.

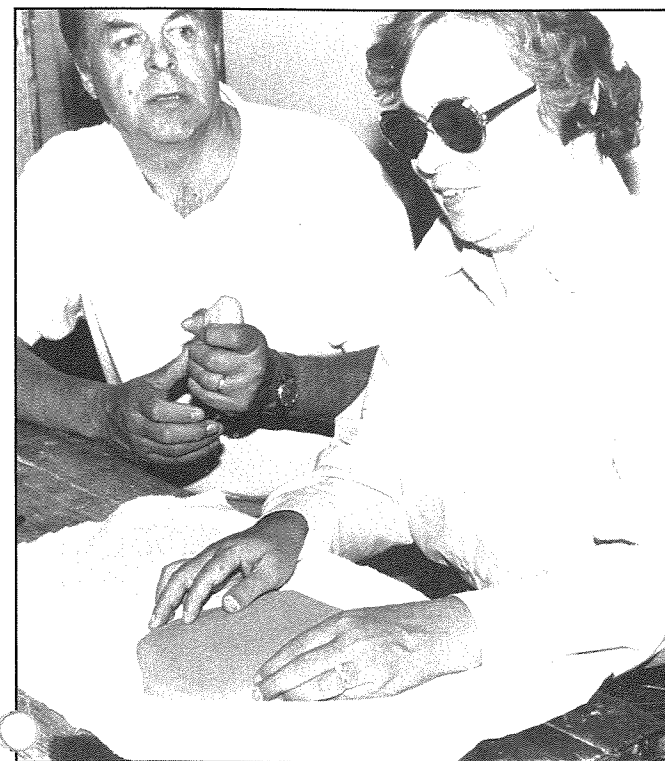
Opettajani ihmetteli, miten olin niin hyvä oppilas, vaikka en kuule hyvin. Istuin aina ensimmäisessä pulpetissa. Koulun jälkeen minulle selvisi, että olin vaistomaisesti oppinut huulioluvun.

Ammatin hankkiminen oli vaikeaa

Opiskelin kotiteollisuuskoulussa ompelijan ammattiin. Sen jälkeen olin ompelijana kahdessa vaate-tustehtaassa. Mutta 17-vuotiaana näköni alkoi heiketä nopeasti. Työpäivän jälkeen oli kova päänsärky.

Kotipaikkakunnallani ei ollut silmälääkärää. Pääsin Helsinkiin erääseen taiteilijaperheeseen apulaiseksi. Sieltä kävin silmälääkärissä ja korvalääkärissä. Kävin myös Työterveyslaitoksella ottamassa selvää jatko-opinnoista.

En päässyt kuurojen talouskouluun, koska en osannut viittomakieltä. En päässyt Järvenpäässä olevaan Invalidien ammattikouluun, sillä koulu oli tarkoitettu käsitöille ja raajarikkaisille. Jäljellä oli sokeain ammattikoulu Helsingissä. Opiskelin siellä käsitöitä kolme vuotta. Koulun jälkeen jäin Helsinkiin töihin.

Liikenneonnettomuus

Tuli kevät 1964 ja sattui liikenneonnettomuus. Silloin koin kuurosokeuden ensimmäisen kerran. Näkö meni, mutta se palasi myöhemmin samanlaiseksi, kuin se oli ollut ennen onnettomuutta.

Olin siis kuulolaitetta käyttävä putkinäköinen ja hämäräsokea 37 ikävuoteen saakka. Sitten näkö huononi ja kuulo meni toisesta korvasta. Kohtalo kuljetti minut Turkuun. Täällä olen asunut eläkeläisenä jo 22 vuotta.

Marielundista tuli uusi kotini

Liikenneonnettomuuden jälkeen olin muutaman kuukauden työssä trikootehtaalla. Sitten sattui ikäviä tapahtumia ja terveys alkoi

horjua. Pelästyin ja palasin takaisin lapsuudenkotiin. Äitini kuoleman jälkeen muutin tänne Marielundiin, kaatuneitten omaisten lepo- ja virkistyskotiin.

86-luvun alussa tieni kulki taas koulun penkille; tällä kertaa kuurosokeana Näkövammaisten Ammattikouluun. Opiskelin silloin noin puolitoista vuotta. Olen kiitollinen, että kuulonäkövammaiset saavat nykyään hyvää valmennusta. Näin on helpompi kohdata vaikeudet, joita etenevä vamma tuo tullessaan.

90-luvulla olin Arlainstituutissa kuurosokein äänenkäytön terapiakurssilla. Nämä kurssit auttoivat ymmärtämään, millaisia taitoja eri ikäisten ja eri-asteisten kuurosokeiden elämässä tarvitaan. — Elämäni jatkuu täällä Marielundissa. ■

Syystunnelmia

*Kuljin ulkona
raikkaassa syysilmassa.
Aurinko poskia lämmitti,
vieno tuuli väreili.*

*Kuivat oksat
askelten alla kahisi.
Se syksystä kertoili.
Kaatosade yllätti ja
märäksi kasteli.*

Vieno Hyttinen

Hepparallaa, tässä Anita

Hei kaikki Tuntosarven lukijat! Olin keväällä Arlainstituutissa äänenkäytön kurssilla. Tapasin siellä Pirkko Virtasen. Hän pyysi minua kertomaan itsestäni Tuntosarvi -lehdessä.

Olen Anita Palo. Olen syntynyt Kaarlelassa 21 vuotta sitten. Kotipaikkani on Kokkola. Perheeseeni kuuluu vanhempieni lisäksi isosisko ja pikkuveli sekä jesse-koira. Siskoni on naimisissa ja asuu muualla. Veljeni asuu vanhempieni luona, sillä hän on vasta 3-vuotias.

Minä olen ollut syntymästä asti kuulonäkövammaisen eli minulla on Usher-syndrooma.

6-vuotiaana koulunpenkille

Olen käynyt koulua 6-vuotiaasta asti; ensin Jyväskylän Kuulovammaisten koulussa, sitten Turun Kristillisellä opistolla ja Helsingin Kuurojen kansanopistossa. Sitten vietin yhden "sapattivuoden" jolloin en opiskellut.

Sapattivuoden jälkeen alkoivat taas opiskeluhallut. Tällä kertaa opintie vei Arlainstituuttiin. Opiskelin vuoden valmentavalla linjalla yksilöllisen koulutusohjelman mukaan. Tänä syksynä aloitin

opiskelun pienkäsityölinjalla. Tämä ensimmäinen vuosi on korityön opiskelua. Sen jälkeen jatkan opiskelua korityön ohjaajaksi.

Arlainstituutissa minulle suunnitellaan yksilöllinen opetusohjelma.

Mikä minusta tulee isona..?

En oikein tiedä vielä. Aikaisemmin haaveilin, että minusta tulee ompelija tai askarteluohjaaja. Allergian takia minun oli niistä haaveista luovuttava. Viime keväänä olin kaksi viikkoa korityölinjalla kokeilemassa, ärsyttävätkö pölyt ja hajut minua. — Eivät ärsyttäneet, siis se linja sopii minulle.

Ai, harrastuksetko...? Aikaisemmin keilasoin ja keräsin postimerkkejä. Nykyään käyn uimassa, pyöräilen, ompelen ja taapailen ystäviäni. ■

Ystävä auttaa pysymään terveenä

Yksinäisyydessä ihminen sairastuu helposti. Mitä enemmän on ystäviä ympärillä, sitä terveempänä ihminen pysyy. Voiko tämä olla totta?

Lääkäri Soila Piekäinen tutki asiaa ja väitteli tohtoriksi asti. Hän tutki erityisesti sellaisia vanhuk-
sia, jotka ovat saaneet lonkkamurtuman. — Miten ystävät voisivat estää lonkan murtumisen? Jos ihminen kaatuu tai kompastuu ja jalka murtuu, niin mitä tekemistä sillä asialla on ystävien määrän kanssa?

Aivojen toiminta ratkaisee

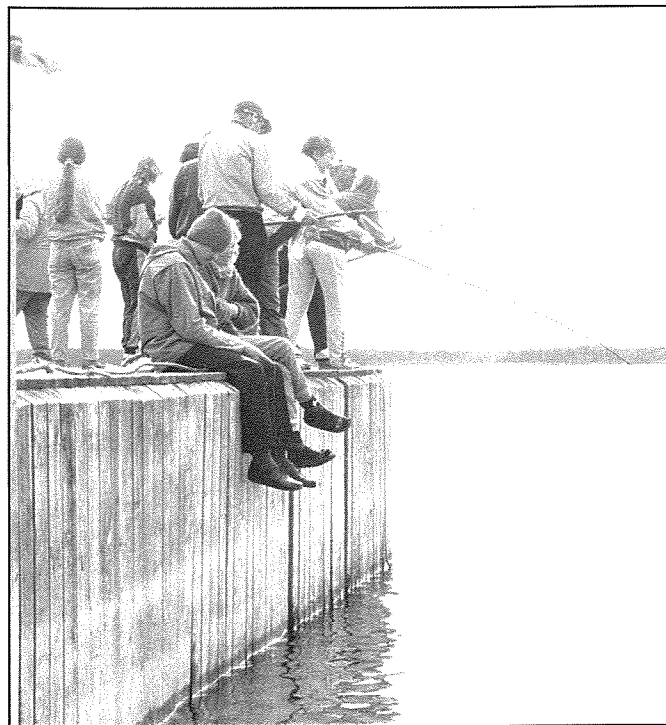
Mutta tuore tohtori väittää, että ihmissuhteet pitävät yllä aivojen virkeyttä. Hyvä mieli pitää aivojen

toiminnan virkeänä. Jos tämä virkeyden taso laskee, ihminen voi saada vaikkapa sydämen rytmihäiriöitä tai hänen verenpaineensa voi heilahdella. Mielentilan vaikutus terveyteen näkyy esimerkiksi puolison kuollessa. Suuren ikävän ja surun aikana vastustuskyky laskee ja ihminen sairastuu helposti.

Ihmissuhteista apua

Ystävät ja tuttavat ovat hyvä apu, jotta aivojen toiminnat pysyvät virkeinä. Samaa asiaa hoitaa esim. terveydenhoitaja joka käy ikäihmisten luona mittaamassa verenpaineita tai kodinhoitaja joka tekee ostoksia vanhuksen puolesta.

USA:ssa on tällaisen sosiaalisen tuen merkitys tajuttu paremmin kuin meillä. Siellä koululaiset ja monet nuorisoryhmät käyvät virkistämässä yksinäisiä vanhuksia. Myös erilaisten järjestöjen ihmisiä ja muita vapaaehtoisia auttajia tarvittaisiin paljon enemmän. — LT ■

Ongintakilpailut Kallaveden rannalla

On ollut tapana, että edellinen voittajajoukkue järjestää seuraavat ongintakilpailut. Tällä kerralla yhdistyksen työntekijät olivat järjestäjinä. Kilpailut järjestettiin Jänismajalle, Kuopion lähis-
tölle.

Oli syyskuun ensimmäinen päivä. Sää oli aurinkoinen ja lämmin. Kalaonneaan tulivat koleilemaan Kuopion, Joensuun Helsingin ja Jyväskylän kerhot sekä työntekijöiden joukkue. Kilpailijoita kannusti noin kahdenkymmenen hengen huutosakki.

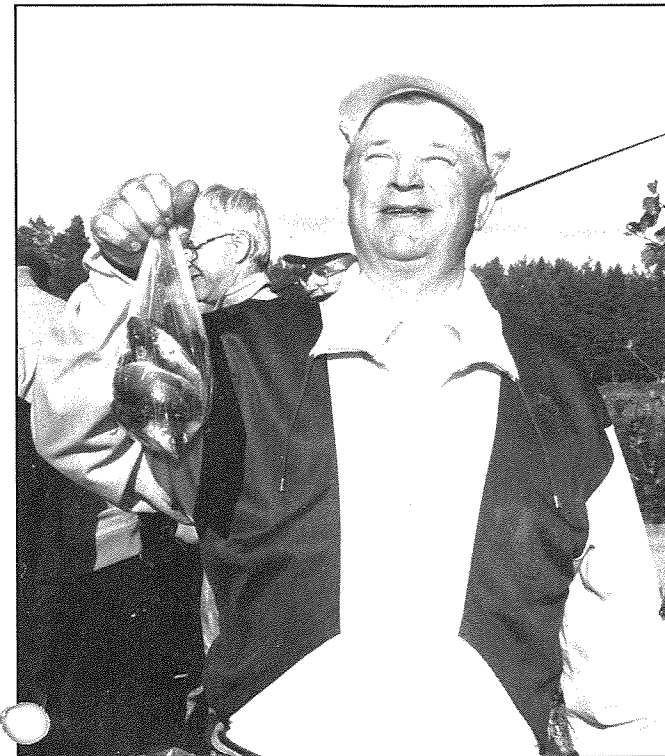
*Kaija pelasti työntekijöiden maineen; kaksi kalaa.
Vasemmalla Risto Manninen.*

Ensin kilpailijat laittoivat onkivat kuntoon ja pujottivat madot koukkuihin. Sitten kilpailijat siirtyivät pitkälle laiturille ja etsivät itselleen parhaan kalapaikan. Kilpailuaikaa oli puolitoista tuntia.

Ensimmäiset kalat nappasivat Helsingin kerhon koukkuun pian kilpailun alkamisen jälkeen. Tunnelma laiturilla oli iloinen ja puolitoistatuntinen kului nopeasti tut-
tujen kanssa jutellessa.

Kilpailun tulokset

— Kilpailun voitti Kuopion kerhon joukkue, johon kuuluivat Martti Paananen, Veikko Heimonen ja Matti Hutri. Voittajien saalis painoi 1 kg.

Vuoden "kalamies" on Martti Paananen.

— Toiseksi tuli Helsingin kerhon joukkue, jossa kalastivat Martti Avila, Raimo Korpela ja Ahti Myyrä. Joukkue sai 13 kalaa ja ne painoivat yhteensä 800 grammaa.

— Kolmannen sijan sai Joensuun kerhon naisjoukkue: Eija Hiltunen, Martta Kovero ja Tuula Sivo-
nen. Heidän saaliinsa oli 4 kalaa, jotka painoivat yhteensä 100 grammaa.

— Neljänneksi tuli työntekijöiden joukkue: johon kuuluivat Kaija Salkari ja aluesihteerit Risto ja toimittaja Raili. Joukkue sai saaliikseen kaksi kalaa, jotka painoivat yhteensä 80 grammaa.

— Viimeiseksi tulo Jyväskylän joukkue: Anja Renlund, Kalevi Kuikanmäki ja Kauko Kokkonen. Heidän ainoa kalansa painoi 50 grammaa.

Kiertopalkinto Kuopion kerholle

Kiertopalkinto, puinen puntari, luovutettiin voittajajoukkueelle. Palkinnon otti vastaan joukkueen paras kalamies Martti Paananen.

— Tämän lohien taidan tänä iltana savustaa, Martti sanoi, ja siliteli puntarin koukussa roikkuvaa puulohta. Kaija varoitti häntä kiertopalkinnon tuhoamisesta.

Kuopion kerho saa pitää palkintoa hallussaan seuraavaan kilpailuun saakka. Kilpailupäivän päätteeksi tanssittiin Jänistuvan ravintolassa. Sen jälkeen tytöt saattelivat kalamiehet turvallisesti mökeilleen. ■ -RK

Syysaamu

*Ulkona on raikas syysaamu.
Aurinko paistaa kirkkaasti.
Taivas on kovan sininen,
kadut kopisevat
ja tuuli leikittelee
puiden latvuksissa.*

*Tuulee, puut huojuvat.
Tuuli viskoo lehtiä.*

Seija Kallio